

še zmirom v posesti prejšnjega lastnika. V vsakem posamnem slučaju je pa deželni komisiji pridržano, razsoditi, ali je zadovoljna z imenovanim spričalom ali ne.

5. Kedar se kobile z žebetom premirajo, se dolžnost, premiranega konja celo leto še obdržati, ne raztegne na žebé.

6. Premije in pohvalna pisma se izročujejo živinorejcu premirane živine précej od premijske komisije v konkurznem kraju proti prejemnemu listu.

II. Posebni predpisi

za A) kobile z žebetom, B) žebice.

1. V postajah Bled in Kranj smejo samo kobile in žebice Noriškega (to je teškega (Pincgavškega) plemena za premijo prositi; v drugih postajah pa tudi druge.

Opomin k A.

2. Za premijo smejo prositi kobile z žebetom samo od spolnjenega četrtega leta naprej, brez omejitve po kaki najvišji starosti, dokler so zdrave, dobro rejene, imajo na sebi lastnost dobrih kobil plemenjic in imajo s seboj lepo žebé, ki še sesa ali je že odstavljeno. Pri sicer enaki kakošnosti imajo mlajše kobile prednost pred starejšimi.

3. Premija se sme kobilam z žebetom le takrat prisoditi: a) ako je žebé od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca, in se to dokaže s postavno (legalno) pripustnico; b) ako se prinese od župana narejeno in od c. kr. politične okrajne gosposke potrjeno spričevalo, ter se s tem dokaže, da je pripeljana kobila z žebetom, že predno je žebé storila, lastnina bila tega gospodarja, ki za premijo prosi.

4. Zarad tega, da je katera kobila z žebetom že v prejšnjih letih prejela eno ali več premij, ona ni izključena, da bi ne smela za naprej več premije dobiti.

Opomin k B.

5. Za premijo smejo prositi žebice v 4. in 5. letu svoje starosti; te smejo le tedaj premijo dobiti: a) če so ubrejene od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca, in se to dokaže s postavno (legalno) pripustnico; b) če je žebica najmanj eno leto že v posesti tistega, ki za premijo prosi, in če se to dokaže po spričevalu župana, katero je potrjeno od c. kr. politične gosposke.

6. Žebice, katere so enkrat premijo dobile, utegnejo prihodnjič premijo dobiti samo kot kobile z žebetom, če imajo lepo žebe, katero še sesá ali je že odstavljeno (ad A).

Opomin k A in B.

7. Kobilam z žebetom in žebicam, katere za premijo prosijo, se bode, ako se spoznajo premije vredne, od premijske komisije v vsakem teh peterih konkurznih krajev delilo: kobilam z žebetom prvo darilo 50 srebernih goldinarjev, drugo darilo 40 srebernih goldinarjev, tretje darilo 30 srebernih goldinarjev; žebicam prvo darilo 40 srebernih goldinarjev, drugo darilo 30 srebernih goldinarjev in tretje darilo 20 srebernih goldinarjev. (Kon. prih.)

Razpis štipendij

na višji kmetijski šoli „Francisko-Josephinum“ v Mödlingu za prihodnje šolsko leto 1877/78.

Ena štipendija z 250 gld. je razpisana v prvi vrsti za takega kmetijskega učenca, ki stopi v tretje leto te šole, v drugi vrsti pa takemu, ki stopi v prvo leto, pa to štipendijo le eno leto obdrži.

Druga štipendija je razpisana s 150 gld. za učenje pivarstva (olarstva), ki traja od 1. oktobra 1877. do 15. julija 1878.

Tretja štipendija z 250 gold. za učence iz vrtnarstva za 2 leti od oktobra 1877. do 1879. leta.

S potrebnimi spričali obložene prošnje se vložijo do konca meseca avgusta t. l. pri vodstvu gori navedene kmetijske više šole.

Kdor kaj več zvedeti hoče o pogojih, po katerih se te štipendije dobiti morejo, naj se obrne do pisarnice kmetijske družbe v Ljubljani.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

II.

Loterija.

Matevžek je bil trden kmet. Zdaj ni več. Tudi hiše njegove ni več. Rodovina je zginila. Posestvo njegovo je razdeljeno. Vse je v tujih rokah. Kako to?

Matevžek je bil trden, tedaj premožen kmet. Plačeval je svoje davke. Nikdar ni bilo videti briča pri njem. Tega bi ga bilo tudi sram. Žena njegova je bila umna in pridna gospodinja. Imel je troje otrok, dva dečka in enega dekliča. Najstarejši deček je bil 14 let. Znal je brati, pisati in računati, pa tudi orati, mlatiti in živini pokladati. Drugi sin je hodil v šolo in se pridno učil. Prav tako deklé. Tedaj na vsak način srečna rodovina. Matevžka je vse spoštovalo.

Le eno napako je imel Matevžek. Na večer, predno je zaspal, je rad bral. Ali to ni napaka? Vselej ne, večidel ne. Toda Matevžek je zvečer rad bral čenče, kakoršnih dandanes dobiti ni težko. Še ponujajo se ljudem za borih par krajcarjev. Med takimi čenčami bere, da so se nekomu sanjale tri „umare“, na katere je zadel terno: Okoli 50.000 gold. je znesla. Lep denar! Lahko pridobljen! Številke so bile 35, 66, 78.

Med branjem Matevžek zaspi. Previdna žena vgasne luč in spravi dremajočega v posteljo.

„Ti, stara“, jo nagovori Matevžek zjutraj, „meni so se sanjale tri številke.“ — „Kake so?“ ga vpraša žena. Vsaka žena je radovedna. „Misli si“, pravi mož, „prav tiste, na katere je oni mož v povesti tako veliko terno zadel. To nekaj pomeni. Le premisli: 35, 66, 78.“ — „Sanje so prazne pene“, odgovori žena, „vendar ne misliš, da boš tudi ti kaj zadel, če na te številke staviš!“ — „O, saj tudi ne bom. Jaz na loterijo tako nič ne držim. To je sleparija. Nikoli še nisem stavil.“

Čez nekaj dni pelje Matevžek nekaj žita v mesto na prodaj. Proda ga dobro in gre s kupcem pit polič vina. Navada je taka. Ko sedita za mizo, pride stara žena ponujat loterijske listke po 10 krajc. „Nič, nič“, pravi Matevžek. „Saj samo 10 kr. veljá“, sili prodajalka, „le pogledjte prvi listek. 35, 66, 78. Te morajo priti, morajo. Jih že dvajset let ni bilo.“

„Kaj? 35, 66, 78? Prav te so se meni sanjale. Za šalo naj bo. Če prav nič ne zadenem. Saj tako ne bo nič. To že naprej vem. Dajte sem listič.“

Ponujalka gre, Matevžek pa spravi listič s številkami 35, 66, 78.

Mislil ni več na-nj. Vendar ko pride čez par tednov v mesto, gre gledat v loterijo. Iz gole radovednosti. Saj tako ni mislil kaj zadeti, ker na loterijo nič ni držal. Kaj? 36, 67, 79? Da, res je, poyšod le za eno številko zgrešeno. Prenizke so bile. Matevžku ni nič žal, ker je tako že naprej vedel, da ne bo nič. Al vendar tako blizo! Kdo bi bil to mislil! Saj je vse

le šala. Pa ker je že tako, dajmo še enkrat na-nje. Dajmo 20 krajc.! Bom pa domu gredé ga zato polič manj pil.

Zopet vtakne Matevžek listič v žep. Čeravno je že naprej vedel, da ne bo nič zadel, pogleda vendar o priliki po številkah, ki so novi pot bile vlečene. Bile so čisto druge. Ne ene blizo. Pač! Tam na oni tabli, Graški, so se lesketale „35, 66, 78.“ On pa je bil stavlil na Trst! Nesreča!

„Ej kaj, saj s tem tako nič ni“, godrnja Matevžek in raztrga listič. „Sleparija, nič družega. Le da denarje lové!“

Zvečer domá pové svoji ženi to čudno dogodbo. „Vidiš“, pravi žena, „sanje so vendar nekaj pomenile. Le prav nisi stavlil. Dobrih bi bilo par sto goldinarjev.“

Matevžku ta reč tudi nagaja. Zar par sto goldinarjev mu ravno ni, ker že shaja tudi brez njih. Ali vendar — dobri bi bili. Sanje niso bile napačne, le on je napak stavlil. Kaj tacega jezí človeka. Ni čuda, da se mu v spanji sanja zopet o loteriji. Številki si ni zapomnil. Škoda!

Tudi ženi so se isto noč sanjale številke 22, 57, 61. Gotovo so dobre. Nji se nikdar še ni nobena številka sanjala. Ni treba praviti možu tega. Bo večje veselje za-nj, ako mu na tihem dobí par sto goldinarjev. Kokšarica gre vsak teden po dvakrat v mesto. Matevžlja jej dá par grošev, naj stavi na 22, 57, 61. Kokšarica stavi in jej prinese loterijski listič. Drugi teden pride k Matevžlji. „Le pomislite! Prišle so številke 22, 75, 16. Prvo ste zadeli, a drugi ste ravno narobe. Gotovo v sanjah niste prav videli.“ (Kon. prib.)

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Milan je odskočil nazaj: „Nikoli, nikedar ne prekličem pobratimske stave!“ — zavpil je strastno, zabil je bil na svoj sklep, na svoje brate, utihnila je njegova vest v besedah kanljive ženske, o njenem pogledu, a kakor kak grešnik, tako je sklenil roci pred njo in poprosil: „Ne goni me od sebe, Milica! ne morem iti, vsaj tako dolgo časa ne, dokler sam ne poginem, ali pa dokler ne utrdim bodočesti tvojemu sinu. Vsaj to naj bode majhna zahvala verni ljubezni tolikih let, zgubljeni domovini, vernim tovarišem slavnih bojev — ali ne poslušaj me!“ — vskriknil je strastno — „rogam se tebi, če govorim o njih, a rogam se Bogu, če ná-te mislim! — Jezus Kristus!“ — vskriknil je zopet obupljivo in z obema rokama prijel se za glavo: „otmi me blaznosti!“ — A kakor bi bil hotel pobegniti jej, tako je izpred sultanice planil iz sobane.

Čudila se mu je sultanica, sočutno je za njim gledala Milica. „Revež!“ — šepnila je — „kako srečna bi bila v njegovem naročji, ko bi —“ — zamolčala je, stresnila glavo, — „da, jaz sem Bajazetova soproga, a moj rod mora sestiti na prestol Othmanovih*) sinov“ — opomnila je krepko, skoro osato — „upokoji se srce!“ — rekla je in roko položila na srce — „sultanica ne sme imeti tistih čutov, katere je imela Milica!“

Po nekaj trenotkih je pogledala kiržalu ročaj in vtaknila ga je zopet za naprsnik. — „Nu“ — šepnila je — „prikovala sem ga k svojej osodi, naj se skesa in naj taré verige, ne iztrga se mi več, a brezi njega

*) Othman je Turških sultanov praoča in ustanovnik njih carevine.

so vsi, tudi Kazančić, telo brez glave, ne bodo na kvar mojim nakanam!“

Tihoto, ki je nekoliko časa bila zunaj in v seralji, razkalil je nenadoma radosten krič, ki je dolgo časa trajal tako, da so kar tresla se okna.

„Ha!“ — dvignila je sultanica glavo — „ali je že konec upora, ali morda —?“ — povprašala je, pa ni dogovorila, le bledost, ki je bila polastila se njenega obličja, izdajala je nje misli: „Ali ne“, — ojačila se je zopet — „saj je moj soprog po robu postavil se mu, a moj mož je Bajazet, konec je upora!“ — pristavila je o ponosni prevernosti.

III.

Resnično je bilo konec upora; Bajazet je slavil eno svojih najbliskotnejših zmag, ukrotil je bil lastni ljud, ki je bil razburjen, divje strasten, kakoršne so pustine v Aziji, kjer buren vihar razsaja po njih, in ki je bil nevklonljiv in neukrotljiv, kakoršne so žule (granit) po Araratu. Zgnjusila se jim je lenoba, niso hoteli več boriti se z vsakojakimi pomanjkljivostimi, ko je sultan sè svojimi pašami in z emiri vred neizmerno živel; Timur ruši mesto za mestom, širi in večja pustine iz rodovitih blagostnih krajin, — kodar razsaja, povsodi za seboj pušča svoje navzočnosti znamenja, Bajazet pa se moti s kratkočasnicami, grdí sè samopašnostjo se, zaničuje proroka in njegov zakon, kakor kak kavrin, kak vinsk pijanec, krivoverec je in odpadnik! Ulemi godrnjajo — in derviši, razgrajajo in očito proklinjajo sultana, da je odpadnik, a divje jato — Kurdi in Arabci rojé in rojé, današnjega dné pa je očito poknil upor.

„Bismillah!“ — srdé se — „čemú nam je tak sultan, krivoverec? — zavrglo ga je Allahovo obličje, naposled i nas za seboj potegne v pogubo. Grehotno bi bilo, da še dalje služimo tega pogubljenca; mi bojujemo le čistemu alkoranu na čast, pa ne njemu, temu odpadniku! Allah je edin Bog, a Mohamed je njegov prorok! — Idimo, ubijmo krivoverca, naj se bode vinsk valjal po tleh, naj se bode zibal v razkošji svojega harema; ubijmo ga, njegove zaklade pa razdelimo med-se zaklade in saltimbanke in njegove kadune!“

A hodži so bili stoprv odpeli rano molitvo, že so divje jate vrele v Brusovo in vreščale in grozile se in orožje sukale nad glavami.

Dobro je Kazančić umel teh jat truš, prišel je sè svojim zaupnikom Jefremom vred skozi druga vrata v Brusu tista trenotja, katera so va-njo pridrli uporniki, in videl je, kako so te jate, ki so dosle vreščale neukrotljivo vsteklo, takoj umolknile, ko hitro so bile prodrle do mestnih ulic, v zadregi so se pogledavale in nekako plašne so se razkrapljale po ulicah.

„Za vruga!“ — zahudobil se je Kazančić, ko je bil zapazil njih nepremišljeno plahost — „kako sužnjišk narod je to! z daleč vrešči in siče, kakor bi skale hotel razrivati, ko hitro pa se približa zvršetku svojega namena, povesi glave, kakor čreda plahih ovac. Uh, sveti Sava! tako sramotno ne smé končati se ta upor, ki nam obeta svobodo. Idi, Jefrem! stopi med-nje, spregovôri jim zdaj pa zdaj kako gorko besedo, zato da se novič razunemó njih strasti, ali pozoren bodi, da se vá-te ne obrne njih nevolja, kajti le-ta surova drhal ne meri bojazljivo svoje nevolje, a da bi kavrina pobili, to bi bilo največe veselje tem poganskim psom; zini jim kaj le o sultanovih zakladih, ali spregovôri jim o krasoti njegovih odalisek, to bode dosta, zlato in pohotnost, to je vsega dejanja netilo temu surovemu národu! Nu, saj smo se že naučili, kako moramo motiti le-te ljudi!“ — opomnil je in pas naravnal okrog sebe.

„Bog je moja priča“ — dejal je Jefrem, preteto je bil vesel svojega naloga — „raji bi stopil med čedo

ljudstvom? Poglejmo svoje pridobitve poslednjih let v naši domovini! Ni li k vsemu temu marsikaj pripomoglo dijaštvo?

Dijak, tū več, tam manj, vživa dovolj spoštovanja pri ljudstvu, katero žalibog skoraj vse tuje previsoko ceni, kar ne nosi kmečke suknje, ceni tudi njega, kedar doide domú in mu začne razločno in bistro dopovedovati, kaj je videl dobrega na tujem in česa se naučil. Na svoje oči sem videl, kako se ljudstvo zbira okrog takega dijaka, kako ga posebno mlajši, željni novic, pazljivo poslušajo in kako se starci ž njim radi spuščajo v pogovor ter ga povprašujejo za to in ono stvar.

Morete li, mili nam dijaci, želeti lepše prilike, da probujate svoje rojake k delu, k varčnosti, k dobremu gospodarstvu, k ljubezni za domovino? Za Boga! da ni pravi rodoljub, kdor take prilike zamuja.

Ne moremo si misliti dobrega dijaka, da si ga ne mislimo hrepenečega za nečém višjim in hranečega se z ideali. To je, kar ga navdušuje in mu daje potrpežljivost pri delovanju. Mladost je življenja spomlad. Ako se v spomladi zelena preproga po polji ne razprostira, ako debela dreves ne ozelené in se z belim cvetjem ne okrasijo: ne bode se poleti zibalo klasovje, niti se od teže lomila drevesa. Ako dijak mladeneč ne hrepení za dobrim, ako ni zavzet viših nazorov, tudi mož ne bode veljal in deloval.

Naj zatorej dijak z onim čuvstvom, katero čuti, tudi govori, in videl bode, kako se bode mrklo oko zasvetilo ter se na ustnah zibal smeh — kot znamenje zaupa in genitve. Resnica, ta zaup, ta genitev sta morebiti začasna, kakor je navadno pri nas južnih narodih, kateri se brzo vnamemo, a tudi hitro ohladimo; vendar brez koristi ne bode, ker pušča sled za seboj. Drug pot bode pristopniji. Govôri danes, govôri jutri, gotovo bodeš nekaj dosegel. Kar je čul prosti kmet od tebe, bode sam premišljaj, ali pa dva in trije drugi osnujejo govor o tem, kar si jim pravil ti, in še o drugem. Morebiti se dobode med njimi kdo, kateri je, ko je bil delavec ali vojak, videl nekoliko svetá, in ta dodá potem kaj svojega. Povedite nam zdaj, je li od teh misli, od teh pogovorov korak do dela velik? Mislím, da ne. Ako nič drugzega, prepričali se bodo, kako je napačen, kako škodljiv pregovor: „tako je delal moj ded, tako moj oča, tako hočem tudi jaz!“ Kedar si to dosegel, si vendar nekaj dosegel!

Kaj pa naj dela dijak o počitnicah za narodno prosveto (omiko)?

Ena stvar bi bila, česar sem zgoraj omenil, namreč pogosto občílo z ljudstvom. — A še nekaj je, čemur se bode morebiti kdo zaničljivo zasmeljal, a vendar, ako bo dobro premislil, bo videl, da je to več nego zaničljivega smeha vredno. Mislím namreč na ljudska predavanja ali čitanja.

Da! ljudsko predavanje je ono sredstvo, katerega so se posluževali in se ga še poslužujejo vsi naobraženi narodi, da povzdignejo ljudstvo in ga pridobé za narodno misel. Pred nekaterimi tedni čitali smo v „Viencu“, da so se poprijeli tega sredstva tudi Rusi v Moskvi, in da je pri vsakem predavanju bilo 10.000 poslušalcev. Mi, se vé, do takega števila ne pridemo nikdar, al nam bi dosti bilo, ako jih pride 20—30. In tako, kar si ti pravil tej tridesetórici, vedelo bode jutri vse selo. (Se ve, da tudi za malo združevanje je po naših postavah treba dovoljenja dotične politične gosposke.)

Vsako leto beremo po novinah, kje zdaj to, zdaj ono društvo napravlja svojim udom poleg zabavnih tudi podučne shode. A z malo izjemami nisem nikjer čital, da bi se kaj takega napravljal tudi za ljudstvo. A kaj nam je bliže od ljudstva? Mestjanstva, to je, srednjega, imamo malo, moramo ga še le vstvariti. To

veljá osobito nam Slovencem, katerih vse upanje je kmetstvo.

Začnimo zatorej in vzbudimo ljudstvo iz mrtvila, ako hočemo, da ne utonimo v nemškem morji. Za takošna predavanja ni treba nikacega posebnega znanja, niti se ne zahteva izvirnost. Edino, na kar gre paziti, je dobra izbira predmeta in jasna domača beseda.

Pred vsem se mora ljudstvo podučiti o narodnosti, o naših težnjah, o naših dolžnostih proti narodu in navdušiti za ljubezen do domovine. Kakor bomo imeli ljudstvo, zavedajoče se svoje národnosti, lahko bode sposobno za več. Zato nam je nabirati predmetov iz mestne in občne národne povestnice, a zabiti ne smemo, da navajamo včasih kje tudi primere iz povesti drugih narodov. Povdarjati nam je potrebo šole in prigovarjati ljudstvu, naj otroci pridno šolo obiskavajo, naj oni, kateri že znajo brati, ne zanemarjajo berila, ampak naj se vedno urijo, pa naj se naročajo na slovenske časnike, ki podučujejo kmeta v umnem gospodarstvu in družih mu potrebnih naukih, naj se vpišejo v družbo sv. Mohora ali v „Matico slovensko“ in pa v družbo kmetijsko.

Razumen človek takoj sprevidi, da nam je treba najprvo probuditi národno zavest v ljudstvu, kajti ona je moč, katera dandanes vlada svet. Samo zato, ker naše ljudstvo spava, drznejó se protivniki naši zatajevati zemljo slovensko, narod slovenski, in trditi, da smo le Kranjci s „kranjsko špraho“, in pa „Windische“ na Štajarskem in Koroškem, kar je izvrstno šibal g. dr. Bleiweis v knjižici: „Slovenski jezik pa Kranjska špraha“.

Mnogo mnogo se je spremenilo že na bolje in se bode še spremenilo, kajti, kedar se vname iskra narodnosti, se več ne vgasí. Nam je zdaj naloga, le zaplameniti to iskro.

Zato, bratje, zberimo voljo, združimo se, kjer nas je več v selu in podučujmo ljudstvo na korist njegovo in skupne domovine. Izvrstna naša duhovščina nam ne bode odtezala svoje pomoči.

Poleg tega se moremo še na drugem polji národu oddolžiti. Ves svet zná, kako dragoceno blago imamo v svojih narodnih pesmih, prislovciah, pripovedstih, uganjkah itd. One imajo vrednost ne samo za pesnika, ampak tudi za jezikoslovca. Naj se potruđi zatorej vsakdo zbirati v svojem selu kar največ se dá tega národnega blaga, a svoje zbirke naj pošlje „Matici slovenski“ v Ljubljano. Vsaj vemo, da ona te narodne zaklade že nabira. Ona bode stvari porabila, kakor bode najbolj znala.

Naj bi tudi stareji naši rodoljubi prijazno podpirali nadepolno mladino o takem blagem delovanju na korist njeno in blagor domovine naše, kajti če mladež naša ne išče v kvartah, krčmah in kavarnah zabave, ampak o tem, da se sama uči in tudi druge uči, resnične bodo postale besede, da je mladina edino poroštvo bodočnosti naše.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

II.

Loterija.

(Konec.)

To je res pomenljivo. Žene težko kaj za-se obdržé. Zvečer vé Matevžek ta čudni primerljej. Ponoči se sanjajo njemu tri številke 12, 43, 78. „Kaj vraga! Ker ste prišli zadnji dve moje žene narobe, stavim zdaj

tako-le: 21, 34, 87. Razen teh pa naj stavim tudi številke tako, kakor so se mi sanjale.“ To stori in zadene „ambo“ 34, 87. Prva številka je pa bila 12. To ga jezi. Sreča se mu ponuja, da jo le zna zgrabiti. Ko bi bil preobrnil le zadnji dve številki, prvo pa pustil, pa bi bil zadel „terno“. Zastavil je le 1 gold., dobil pa za „ambo“ 4 gold. Dobiček. Loterija nese.

Te 4 gold. stavimo zopet v loterijo. Sanjajo se mu zopet nove številke, a te se mu ne zde dobre. Staviti pa hoče. Gre tedaj v loterijsko kolekturo in na tri številke stavi 4 gold. Zadene skoro „pri piki“, le par številčk manjka. Stavimo jih še enkrat, dajmo na-nje 8 gold. Čudno! Ko se prikažejo na tabli, je zadeta ena, drugi dve blizo. Brcnimo zadeto ven. Ta ne pride več. Nadomestimo jo z drugo. Ali res vrag nagaja? Drugič zadene dve številki. Če ne bi bil prve premenil, zadel bi bil terno. Dokaz, da ga sreča išče, a on je ne zna najti.

To pové ženi. Posvetovanje. Sklep, da je najbolje, če ne dasta groša več v loterijo. Tega sklepa se držita par tednov. Pride pa kokšarica, ki pové, da je v loteriji videla, ko je nekdo terno potegnil. Okoli 4000 gld. je dobil. Lep denarček. — Matevžek se zopet zamisli. „Predno bi 4000 gold. zastavil, moram zadeti enkrat terno“. Pozabi sklep in stavi vnovič. Mnogo zastavi, a ne zadene nič več. Še blizo ne pride s svojimi številkami. Bere po časnikih naznanila, da profesor Orlice v Berolinu podučuje ljudi, kake številke je treba staviti. Pridjanih je več zahvalnic za dobljene terne. Piše profesorju Orlice v Berolin in dobi za par goldinarjev navod, kako staviti v loterijo. „Le parkrat bom poskusil. Če ne bo nič, pa bom pustil vse pri miru.“

Po Orlicevem navodu stavi. Že drugi pot zadene „ambo“. Ta navod je kaj vreden, ta. Le tako naprej, kmalu bo „terna“.

In res! Vselej le za par številčk razločka. Mora biti. Stavimo, stavimo po več, da se „terna“ splača. Čedalje više stave, čedalje bliže „terni“. Tudi žena se vname za loterijo. Po 50 do 100 gold. je stavljenih vsak pot. To ne more dolgo trpeti, če kmalu „terna“ ne pride. Ali kaj dé to! Le ena terna, potem prašamo, koliko je vsa fara vredna.

Gospodarstvo gre navzdol. Nič ne dé. Sosedje bodo strmeli, ko bo Matevžek enkrat prinesel tisučakov, da si bo lahko pipo zažigal z njimi.

Ali kaj vruga? Mar sreča nalašč nagaja? Bomo videli, kdo bo prej nehal, ona ali Matevžek, ki ima posestvo še nezadolženo.

Kmalu pride Matevžek v denarne zadrege. Večkrat je jezen, če mu kak sosed noče upati par desetakov. Gre v krčmo. Krčmar je vesel, da dobi takega gosta, in če Matevžek ravno nima drobiža, da bi plačal, se zapiše. To nič ne dé, bo drugi pot plačal. Velikokrat pijeta s krčmarjem skup, in se pogovarjata o loteriji. Delavci na polji pa delajo, kar hočejo.

Zdaj že ljudje vedó, da je Matevžek že veliko zastavil. Vsak, kdor ima pri njem kaj tirjati, se podviza, da se zavaruje. Matevžek dobi sodnijskih pozivov na kupe. Ali kaj dé to! Saj moram zadeti v loteriji — si misli — potem bom vsakemu vrgel tje par stotakov, pa bo vse dobro.

Prodá les z gozda, prodá njive, prodá živino. Vse gre v loterijo. Ko bo zadel „terno“, se bo vsem v zobe smijal. Zadeti pa mora, ni drugače.

„Tisti dr. Orlice v Berolinu ne veljá nič“, mu pravi slednjič žena, ko je obupala. „Tam tista šantova Barba vé boljše številke. Je že marsikomu pomagala“. In Matevžek gré k njej. „Vi ne stavite prav“, mu pravi, ko jej je svoje želje razodel. „Staviti morate pet številčk. Če te zadenete, boste dobili toliko, da

sami ne veste. Jaz vam bom povedala prave. Dali mi boste le 5 gold. za-nje. Oslepiti vas nočem. Tam-le na temni steni se vam bodo pokazale same. Le toliko počakajte, da bo tema.“

Matevžek čaka. Babura sprejme 5 gld., potem veli Matevžku, naj gre ven do večera, ker mora ona sklicati duhove, da jej povedó prave številke. Matevžek gre v bližnjo krčmo. Tam sedi do večera. Potem se poda v hišico šantove Barbe. Bila je majhna in temna. Barba ga je že čakala. „Le malo potrpite. Duhovi so zdaj notri. Vas bom že poklicala.“ Tako govori Barba in mu veli čakati v veži. Čez četrto ure, ko je bilo vse že temno, ga pokliče. On odpre vrata. Soba je temna, a na steni se lesketajo svitle številke: 26, 33, 56, 62, 90. Nek čuden omamljiv duh navdaja sobo. Matevžek beži ves omamljen. Jurček ni vedel, da je zvita starka v temoti s samonétom (fosforom), ki se v temi sveti, zapisala te številke na temno steno.

Na te številke stavi Matevžek, kolikor more denarja skup spraviti. Še več! Prepričan, da bo gotovo zadel, pelje se s svojim vozom v mesto, kjer so se imele številke vleči. Tam prodá voz in konja prav po ceni, pa čaka vlečenih številčk. Saj bo potem lahko kupil najboljši voz, najčvrstejša konja in pripeljal se domú — tisučakov poln žep.

Željno pričakovani dan pride. Matevžek se rine z drugimi vred v loterijo. Številke se vlečejo. A ne ene ni njegovih. Jeze zelen hiti iz sobe domú. Ne domú, ampak proti koči šantove Barbe. Zastavil je bil zadnji denar in sicer 300 gold. Zdaj je berač. Vse, kar je še imel, lastnina je drugih. Žena, otroci — vsi so berači. Strašna jeza ga popade. Ponoči je pogorela kočja šantove Barbe. Barbo so izvlekli drugi dan izpod tramov vso ocvrto in sežgano. Na Matevžka je letel sum, ker so ga prejšnji večer videli blizo kočje. Prijeli so ga. Hudodelstva ni tajil. Prišel je obsojen v ječo, kjer je umrl. Posestvo njegovo je bilo prodano. Žena je umrla žalosti. Ubogi otroci pa morajo si služiti svoj kruh pri tujih ljudéh.

To je loterija!

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

A zgrinjale so se in zgrinjale nove jate v mesto, z množtvom vred je rastla tudi njih drzovitost.

„Naj gagne sultan, le-ta krivoverec!“ — razgrnil se je nenadoma po ulicah „fanatišk“ jek — „zaklade in kadune naj nam bode dal, morajo biti naš plen; burimo in sesujmo serajl, — njegovo zidovje nevrednemu sultanu in njegovim emirom na glave!“

„Ha, ha!“ — smijal se je Kazančić — in vsled same radosti je mel roci — „dobro jih razvneplje Jefrem — dobro! Nu, Bajazet“ — opomnil je in po strani obrnil se v serajl — „kako slavna vzbuja je to tebi danes! Hoj, gospod Bog, čast in hvala bodi tebi na višinah! Bisurman na Bisurmana, Brusa za Kosovo polje!“ — vriskal je skoro neoprezno glasno, sreča je bila to, da je njegov krik v primerji sè splošnim hru-pom bil le deh.

Ti zlostni, tuleči divji vojščaki se nenehoma pomičejo k serajlu, divjost jim šviga iz oči, neukrotljiva strast, skoro blazniška besnost se peni okrog njihovih ust, to so Azijski sinovi, ki ne poznajo nikakoršne meje ni v strasti, ne v sužnosti; ovladala jih je zdaj strast, krvna žeja, kakor tigru, gleda jim iz oči, veje